

Sygn. akt III AUa 283/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Ewa Drzymała (spr.) SSO Grażyna Wiśniewska
Protokolant:	st. prot. sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **J. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 grudnia 2011 r. sygn. akt VII U 467/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 283/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną przez **J. M.** decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 26 października 2010 r. w ten sposób, że przyznał J. M. prawo do emerytury od dnia 13 października 2010 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca J. M., ur. (...), legitymuje się 29 latami i 4 miesiącami okresów składkowych oraz 1 rokiem i 8 miesiącami okresów nieskładkowych, przy czym w zatrudnieniu pozostawał do dnia 12 października 2010 r., kiedy rozwiązał umowę o pracę z (...) sp. z o.o. w W.. W okresie od dnia 19 lipca 1968 r. do 31 maja 1978 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) jako pomocnik cieśli do 1970 r., a od dnia 1 października 1970 r. jako monter konstrukcji stalowych i cały czas wykonywał pracę na wysokości, równocześnie wykonując pracę spawacza, najczęściej na wysokości. Od dnia 30 października 1978 r. do 14 kwietnia 1979 r. wnioskodawca pracował w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku spawacza, a od 16 maja 1979 r. do 1 marca 1991 r. pracował w (...) (...) w K.

również jako spawacz. Następnie opłacał składki w KRUS i pracował w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1992 r., a od dnia 1 sierpnia 1999 r. do 30 czerwca 2004 r. był zatrudniony w(...) W. C.,R. C.sp. jawna.

Ustalił też Sąd Okręgowy, że w czasie zatrudnienia w (...)w K. wnioskodawca pracował z M. R. (1). Ten ostatni wykonywał taką samą pracę jak wnioskodawca zajmując stanowisko ślusarz-spawacz, co zostało wpisane do jego świadectwa pracy z dnia 4 stycznia 1993 r. Organ rentowy nie kwestionując ani rodzaju wykonywanej przez M. R. (1) pracy, ani nazwy stanowiska pracy, przyznał mu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Staż pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach wynosi łącznie 16 lat, 3 miesiące i 17 dni. Nadto ukończył on 60 lat i nie przystąpił do OFE, a do dnia 12 października 2010 r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Z wnioskiem o emeryturę wystąpił w dniu 19 sierpnia 2010 r.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o zalegające w aktach dokumenty, a także zeznania świadka M. R. (1) oraz samego wnioskodawcy, które ocenił jako wiarygodne. Świadek, będący współpracownikiem wnioskodawcy w spornym okresie pracy, potwierdził zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawcy i fakt, że zatrudnienie to wykonywał w szczególnych warunkach.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) i wywiódł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 (tj. 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (tj. co najmniej 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn i 20 lat dla kobiet). Wnioskodawca J. M. osiągnął wiek 60 lat oraz posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym również ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego, do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach należy bowiem zaliczyć zakwestionowane przez organ rentowy okresy zatrudnienia, jako pracę przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości oraz prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym, które to prace zostały ujęte w wykazie A dział V pkt 6 oraz z wykazie A dział XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43). Uznał w konsekwencji Sąd Okręgowy, że wnioskodawca posiada ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach (16 lat, 3 miesiące i 17 dni) i spełnił wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i zmienił zaskarżoną decyzję w tym kierunku.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.. Zaskarżając go w całości zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227, ze zm.) w zw. z § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43), a także sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że wnioskodawca nie przedstawił świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach za sporne okresy zatrudnienia od dnia 1 października 1970 r. do 18 lutego 1971 r. i od dnia 11 stycznia 1972 r. do 31 maja 1978 r. w (...), a jedynie przedłożył świadectwo wystawione przez (...) sp. z o.o., czyli podmiot do tego nieuprawniony – właściwym jest następca prawny (...), tj. (...) S.A. Brak też świadectwa pracy za okres zatrudnienia od dnia 16 maja 1979 r. do 1 marca 1991 r. w Zakładzie Produkcji (...) w K., a z kart wynagrodzeń nie wynika, aby zatrudnienie w tym okresie było pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Natomiast okres zatrudnienia w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) od dnia 30 października 1978 r. do 14 kwietnia 1979

r. w ogóle nie był przedmiotem rozpoznania przed wydaniem decyzji. Apelujący podniósł też, że Sąd pierwszej instancji oparł swe ustalenia jedynie na zeznaniach świadka M. R. (2) oraz porównaniu jego sytuacji w zakresie uprawnień emerytalnych, pomimo, że sytuacja świadka nie była tożsama z uprawnieniami wnioskodawcy. M. R. (2) nabył bowiem prawo do emerytury w oparciu o nieobowiązujące już przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie szczególnych zasad przechodzenia na emeryturę pracowników uspołecznionych zakładów pracy w okresie do 31 grudnia 1981 r. Tymczasem wnioskodawca ubiega się o prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Spór w niniejszej sprawie ograniczał się do kwestii, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę J. M. w (...) w okresach od dnia 1 października 1970 r. do 18 lutego 1971 r. i od dnia 11 stycznia 1972 r. do 31 maja 1978 r., w Zakładzie Produkcji (...) w K. w okresie od dnia 16 maja 1979 r. do 1 marca 1991 r., oraz od 30 października 1978 r. do 14 kwietnia 1979 r. w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K. była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.) uprawniającą do obniżenia wieku emerytalnego w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227, ze zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafne były zarzuty apelacji dotyczące braku wszechstronnego i wyczerpującego postępowania dowodowego, które mogłoby posłużyć do dokonania stanowczych ustaleń faktycznych i oceny charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w spornych okresach. Jakkolwiek w postępowaniu odwoławczym przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe obowiązuje zasada dopuszczalności wszystkich środków, to jednak w przypadku gdy zachodzą wątpliwości, co do ustalenia właściwego charakteru zatrudnienia, w pierwszej kolejności sąd winien dążyć do ich wyjaśnienia przede wszystkim w oparciu o świadectwa pracy, zaświadczenia oraz inne dokumenty pracownicze, a dopiero w dalszej kolejności, lub wobec ich braku w oparciu o zeznania świadków, a jedynie w ostateczności opierając się na zeznaniach ubezpieczonego (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r. III UZP 6/84, LEX nr14625, z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz z dnia 27 maja 1985 r. sygn. akt III UZP 5/85, LEX nr 14635). Tymczasem Sąd pierwszej instancji nie tylko dowodu z dokumentów pracowniczych wnioskodawcy rzetelnie nie przeprowadził, ale nawet nie wystąpił do byłego pracodawcy wnioskodawcy ((...) S.A. – następcy prawnego (...) oraz byłego (...)w K.) o przedstawienie dokumentacji pracowniczej za sporne okresy. Nie przeprowadził również dowodów z zeznań świadków, a za wystarczające uznał zeznania jednego świadka i samego wnioskodawcy oraz szczątkową dokumentację pracowniczą. Wobec wątpliwości co do charakteru zatrudnienia w spornych okresach, pozytywna ocena wiarygodności takiego materiału dowodowego winna być poprzedzona szczególnie wnikliwą analizą, przy uwzględnieniu określonej w art. 6 k.c. zasady ciężaru dowodu i granic swobodnej oceny dowodów zakreślonej w art. 233 § 1 k.p.c., na podstawie której sąd przeprowadzający postępowanie ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe i dopuścił dowody z dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy zawartej w aktach osobowych ze spornych okresów zatrudnienia uzupełnione zeznaniami świadków S. T. i S. K., które ostatecznie potwierdziły trafność ustaleń Sądu pierwszej instancji.

Z dopuszczonych dowodów wynika, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w (...) od dnia 1 października 1970 r. do 18 lutego 1971 r. i od dnia 11 stycznia 1972 r. do 31 maja 1978 r. (w okresie od dnia 18 lutego 1971 r. do 20 stycznia 1972 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową) wykonywał pracę jako monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości. Praca ta zaś ujęta została w wykazie A dział V poz. 5 załącznika do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., co wymieniono wprost w wydanym wnioskodawcy przez (...)

S.A. świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27 marca 2012 r. (dokumentacja pracownicza – k. 96 koperta) z zastrzeżeniem, że w ewidencji zakładu pracy widniała nazwa tego stanowiska jako „monter”, ze względów praktycznych przy wykorzystaniu nazw historycznych. Potwierdził to również świadek S. T., który zeznał, że w czasie pracy z wnioskodawcą w (...), wszystkie czynności, zarówno monterskie, jak i spawalnicze wykonywali na wysokości (k. 105). Jak zeznał świadek roboty „na dole” wykonywali robotnicy nie posiadający kwalifikacji zaś monterzy i spawacze od rana wychodzili na nośnice i składali podesty, transporterzy, bariery ochronne itp. Bezpodstawne są więc zastrzeżenia organu rentowego kwestionujące dokonaną ostatecznie przez Sąd pierwszej instancji ocenę charakteru pracy wnioskodawcy w ramach tego okresu zatrudnienia. O kwalifikacji danego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach decyduje faktyczne wykonywanie w ramach zatrudnienia czynności pracowniczych odpowiadających pracom ujętym w wykazie prac w szczególnych warunkach, a nie nazwa stanowiska czy nomenklatura używana przez zakład pracy. Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r. (II UK 21/10, LEX nr 619638) decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego ma możliwość zakwalifikowania jej pod którąś z pozycji zamieszczonych wykazie będącym załącznikiem do powołanego wyżej rozporządzenia. Przy czym nie wymienienie określonych pracodawców czy zakładów pracy w wykazach nie przesądza o niemożności zakwalifikowania świadczonych u nich prac jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach, jeśli odpowiadają one kryteriom wynikającym z załącznika do rozporządzenia (por. też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112). W tych okolicznościach sporne zatrudnienie wnioskodawcy jako montera należy zakwalifikować jako wykonywaną w szczególnych warunkach pracę przewidzianą w tymże wykazie A, Dział V poz. 5.

Bezpodstawnie apelujący kwestionuje też uznanie jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od dnia 16 maja 1979 r. do 1 marca 1991 r. w Zakładzie Produkcji (...) w K. ((...)w K.). W ramach tego zatrudnienia wnioskodawca pracował w rzeczywistości jako spawacz, co wynika wprost z umowy o pracę z dnia 15 maja 1979 r., gdzie powierzono mu obowiązki spawacza, a także z karty obiegowej spawacza (dokumentacja pracownicza – k. 98 koperta). Także świadek S. T. i S. K., którzy pracowali w spornym okresie wraz z wnioskodawcą potwierdzili, że był on spawaczem i spawał balustrady, balkony, framugi oraz metalowe drzwi i okna na klatkach (k. 105-106). Takie właśnie prace zostały ujęte w wykazie A dział XIV poz. 12, omawianego rozporządzenia, tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym. Zatem przez cały czas, niezależnie od nomenklatury stanowiska, wnioskodawca wykonywał stale w i pełnym wymiarze czasu pracy prace spawacza elektrycznego i gazowego. Należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, że również pracą w szczególnych warunkach, była praca wnioskodawcy od 30 października 1978 r. do 14 kwietnia 1979 r. w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku spawacza, albowiem praca w takim charakterze została potwierdzona świadectwem pracy z dnia 19 kwietnia 1979r. wystawionym przez pracodawcę. Zaś praca spawacza ujęte została jak wyżej wskazano w wykazie A dział XIV poz. 12, omawianego rozporządzenia.

W tych okolicznościach, pomimo opisanych na wstępie nieprawidłowości postępowania dowodowego, jako trafne należy ocenić ostateczne wnioski, do których doszedł Sąd pierwszej instancji, iż wnioskodawca legitymuje się ponad 15 latami pracy w szczególnych warunkach i przysługuje mu prawo do emerytury w obniżonym wieku. Spełnił on bowiem również pozostałe warunki wymagane dla nabycia tego prawa z art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro posiada ogólny staż pracy przypadający na dzień 1 stycznia 1999 r. w łącznym wymiarze ponad 25 lat oraz ukończył 60 rok życia. W konsekwencji zawarte w apelacji zarzuty nie mogły prowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.